

CZU 004.056.5:027.52(478-25)=135.1

INSTRUIRI DE SECURITATE CIBERNETICĂ LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

*Gabriela BULDUMA,
Secția Tehnologia Informației,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Rezumat: Articolul se concentrează pe instruirile de securitate cibernetică, organizate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” pentru bibliotecari și utilizatorii bibliotecii în prima parte a anului 2024. Instruirile sunt parte a Campaniei „SigurantaDigitala.md”, organizate de Proiectul „Asistență Rapidă în domeniul Securității Cibernetice pentru Republica Moldova” (finanțat de Uniunea Europeană) și ATIC.

Cuvinte-cheie: securitate cibernetică, cultura web, siguranță pe internet, comportament online responsabil, siguranța digitală.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” este mereu atentă la nevoile informaționale ale bibliotecarilor și ale chișinăuienilor, care frecventează rețeaua de biblioteci municipale, răspunzând prompt la solicitările respective prin sesiuni de instruire și informare, conforme noutăților din acest domeniu și nu doar.

În perioada 16-29 ianuarie 2024, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, în spațiul Campusul competențelor, a avut loc o serie de instruirii dedicate securității cibernetice – cel mai în vogă subiect al momentului și o prioritate națională a Republicii Moldova. Principalele obiective ale acestor instruirii au fost conștientizarea securității digitale și promovarea comportamentului online responsabil. Instruirile au fost parte a Campaniei „SigurantaDigitala.md”, organizate de Proiectul „Asistență Rapidă în domeniul Securității Cibernetice pentru Republica Moldova” (finanțat de Uniunea Europeană) și ATIC.

Agenda instruirilor a inclus subiecte teoretice și exerciții practice referitoare la importanța siguranței online, definiția mediului online și a amenințărilor cibernetice comune (ingineria socială, programe malițioase, viruși ș.a.), recomandări de bază de comportament în mediul online (până la și după un atac cibernetice) etc.

Alte subiecte de interes pentru participanți au fost: Ce reprezintă securitatea cibernetică?, Care este cadrul normativ, organizațional și de cooperare în domeniul securității cibernetice în Republica Moldova?, Ce este o amenințare cibernetică?, De ce este

importantă siguranța digitală?, Care sunt competențele de bază în domeniul siguranței digitale?, Care sunt pașii și acțiunile necesare pentru navigarea cu încredere în spațiul online?, Cum poate fi redusă vulnerabilitatea în fața amenințărilor cibernetice? etc.

Conform Legii cu privire la securitatea cibernetică a Republicii Moldova, termenul *securitate cibernetică* este definit ca „activități necesare pentru protejarea rețelelor și sistemelor informatice, a utilizatorilor unor astfel de sisteme și a altor persoane expuse amenințărilor cibernetice”, iar termenul *amenințare cibernetică* reprezintă „circumstanță, eveniment sau acțiune potențială, care ar putea cauza daune, perturba sau avea un alt fel de impact negativ asupra rețelelor și sistemelor informatice, asupra utilizatorilor unor astfel de sisteme sau asupra altor persoane” [1].

Pe lângă noțiunile de bază cu privire la securitatea cibernetică, participanții au aflat despre ingineria socială (o formă de manipulare, în care atacatorii imită o sursă de încredere pentru a convinge oamenii să îndeplinească anumite sarcini, cum ar fi: să acorde acces la un computer sau un cont bancar, să dezvăluie informații confidențiale, parole etc.) și de ce aceasta reprezintă o amenințare: Ce este un atac de inginerie socială?, Cum să recunoaștem atacurile de inginerie socială?, Cum să ne protejăm împotriva atacurilor?, Cum să securizăm conturile online și informațiile personale?, Cum să prevenim accesul neautorizat la dispozitivele mobile?, Cum operează infractorii cibernetici, a căror scop este să obțină acces la dispozitive prin varii tehnici precum un fișier infectat, o vulnerabilitate de sistem, o aplicație rău intenționată (malware), care deteriorează sau împiedică utilizarea normală a dispozitivelor?

Un alt subiect studiat a fost *phishingul* – una dintre cele mai frecvente amenințări cibernetice, ce are drept scop furtul de informații confidențiale sau descărcarea de programe malware. Utilizat cel mai des prin e-mail, dar și prin apeluri telefonice și mesaje textuale, phishingul poate fi recunoscut prin faptul că include mesaje cu apel urgent la acțiune (de exemplu: „Deschideți!”), mesaje din partea unor expeditori necunoscuți, linkuri sau atașamente suspecte, greșeli ortografice ș.a.

Ce reprezintă *criptarea* și care este rostul acesteia pentru persoane și instituții? Criptarea datelor este o metodă de protecție a informațiilor confidențiale sau personale în procese de navigare online, în comunicare online, la cumpărături online ș.a. Criptarea datelor se face atunci când se utilizează informații cu caracter

personal sau date importante ale instituției, care necesită a fi transmise prin internet: un fișier, un text este convertit printr-un cod cifrat și nu poate fi înțeles decât de cei ce dețin cheia corectă de decriptare.

Bibliotecarii au fost interesați să afle și cât de sigure sunt conturile online personale și instituționale, ce informații pot deveni ținta unui atac cibernetic, care este scopul unui atac cibernetic (furtul de date, câștigul financiar, spionaj comercial, sabotarea activității ș.a.), ce presupune *comportamentul online responsabil* și cum pot fi ajutați utilizatorii care se confruntă cu *hărțuirea online* (cyber bullying)?

De asemenea, participanții la instruirii au aflat despre Legea privind securitatea cibernetică a Republicii Moldova, elaborată cu sprijinul UE oferit prin intermediul „Proiectului de Asistență Rapidă pentru Securitate Cibernetică pentru Republica Moldova” (va intra în vigoare începând cu 1 ianuarie 2025); despre Strategia securității informaționale a Republicii Moldova pentru anii 2019-2024 [3]; despre Moldova Cybersecurity Forum 2024 și lansarea Agenției Naționale pentru Securitate Cibernetică și a Institutului Național de Inovații în Securitatea Cibernetică „Cybercor” – instituții care vor avea un rol esențial în prevenirea amenințărilor cibernetică [2].

În urma participării la instruirile de securitate cibernetică, bibliotecarii și-au îmbogățit vocabularul cu noțiuni specifice și terminologie referitoare la subiectul „Securitate cibernetică” (parolă, autentificare cu doi factori (2FA), inginerie socială, phishing, spyware, ransomware ș.a.), au identificat principalele vulnerabilități și amenințări în procesul de navigare și interacțiune online (atât la nivel profesional, cât și la nivel personal) și au învățat ce riscuri vin la pachet cu comportamentul online iresponsabil. În total, la instruirii au participat 143 de bibliotecari (82 – din rețeaua de

biblioteci municipale „B.P. Hasdeu”, 5 – din suburbiile Chișinăului și 56 – din bibliotecile școlare din Chișinău).

La 6 februarie 2024, de Ziua Siguranței pe Internet (Safer Internet Day), filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au avut un program special pentru utilizatori, în cadrul căruia au pus în discuție importanța siguranței online pentru copii, adolescenți, persoane adulte și persoane în etate.

Bibliotecile au găzduit activități de instruire și informare: „Conduita pe rețelele de socializare” și „Siguranța datelor pe Internet” (Biblioteca „Alba Iulia”); lecție publică susținută de Mihaela Melnic, consultant principal, Secția Politici în domeniul securității cibernetice, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova (Biblioteca Centrală); „Siguranța copiilor pe Internet”, „Pericolele ascunse ale Internetului” (Biblioteca „Nicolae Titulescu”); lecție publică cu genericul „Ziua Siguranței pe Internet” (Biblioteca Traian); „Protejarea informațiilor personale, finanțele și confidențialitatea” (Biblioteca „Mihail Lomonosov”); „Securitatea în Internet: cum ne putem proteja datele cu caracter personal?”, Care sunt riscurile la care ne expunem prin intermediul Internetului?”, „La ce se referă siguranța online?”, „Cum putem rămâne în siguranță?”, „Pericolele spațiului virtual” (Filiala de Arte „Tudor Arghezi”); „Cum să fii în siguranță pe Internet?”, „Aplicațiile de pe telefon: descărcarea corectă, controlul parental” (Biblioteca „Liviu Rebreanu”); «Безопасный Интернет – пожилым: влияние социальных сетей» (Biblioteca „Miron Costin”); formarea competențelor de comportament online în Ziua securității pe Internet în cadrul instruirii „Siguranța online” (Biblioteca „Maramureș”); organizarea sesiunilor de instruire pentru copii și adolescenți privind siguranța online, în colaborare cu organizații partenere „Neovita” și „Telefonul Copilului” (Biblioteca „Târgu-Mureș”) ș.a.

În agenda zilei a fost inclus și cursul online `SigurantaDigitală.md~, parte a Campaniei „SigurantaDigitala.md”, organizată de Proiectul „Asistență Rapidă în domeniul Securității Cibernetice pentru Republica Moldova” (finanțat de Uniunea Europeană) și ATIC. Cursul a contribuit la creșterea competențelor digitale în domeniul siguranței online și a furnizat cunoștințe necesare utilizării în siguranță a internetului. Utilizatorii au fost încurajați să parcurgă cursul pentru a afla cum poate fi menținută în siguranță viața online, cum poate fi menținut controlul asupra amprentei

digitale, ce înseamnă să fii responsabil online și cum poate fi personalizată experiența digitală de zi cu zi.

Competențele obținute de bibliotecarii care au participat la instruirile de securitate cibernetică și interesul utilizatorilor pentru activități de instruire și informare organizate de Ziua Securității pe Internet au stat la baza ajustării ofertei educaționale a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru utilizatorii bibliotecii. Astfel, începând cu luna martie 2024, gama de instruirii IT „Connect Plus”, prestate în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, va fi suplinită cu noi servicii de instruire la subiectul „Securitate cibernetică”. Instruirile vor fi disponibile utilizatorilor rețelei de bibliotecii „B.P. Hasdeu” în cele cinci sectoare ale orașului Chișinău.

Neglijarea securității în mediul online este un risc ce se poate solda cu consecințe grave, precum furtul de identitate, expunerea nedorită a datelor confidențiale, pierderi financiare ș.a. Iată de ce este foarte important un comportament online responsabil și cunoașterea pașilor esențiali de securizare a vieții și interacțiunii online împotriva potențialelor amenințări cibernetică. În contextul în care practic toate aspectele vieții cotidiene au tangență cu mediul online (comunicarea, cumpărăturile online, programarea la medic, obținerea a varii acte și servicii, învățarea online, activitățile de loisir ș.a.), deținerea cunoștințelor referitoare la securitatea cibernetică reprezintă o necesitate actuală atât pentru bibliotecarii și cititorii chișinăuieni, cât și pentru bibliotecarii și cititorii din întreaga lume. Astfel, chișinăuienii ce își doresc să obțină cunoștințe de securitate cibernetică pot participa la instruirile oferite de filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. În acest scop, poate fi consultată Agenda săptămânală de instruire „Connect Plus”, disponibilă pe site-ul BM „B.P. Hasdeu”: www.hasdeu.md.

Referințe bibliografice

1. *Legea privind securitatea cibernetică a Republicii Moldova*. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136732&lang=ro [citat 28.02.2024].
2. *Moldova Cybersecurity Forum 2024*. Online. Disponibil: <https://mded.gov.md/moldova-cybersecurity-forum-2024-evenimentul-care-anunta-consolidarea-securitatii-cibernetice-nationale/> [citat 28.02.2024].
3. *Strategia securității informaționale a Republicii Moldova pentru anii 2019-2024*. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111979&lang=ro [citat 28.02.2024].